

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 5. An justitia publicæ honestatis contrahatur ex Sponsalibus, principio
validis, sed mutuo consensu legitimè dissolutis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

niret; neque timendum est scandalum, sicut nec timetur ex aliis ejus restrictionibus, ubi hoc decretum Tridentini notum est. Ergo.

105. Porro, cum concilium ibi *indefinitè* loquatur de sponsalibus, non distinguendo, an solum intelligat sponsalia de futuro? an etiam de presenti? aliqui Doctores decretum illud *indefinitè* acceperunt, & dixerunt, impedimentum publicæ honestatis, vi hujus decreti, non contrahi, etiam ex sponsalibus de presenti, ubi valida non sunt; nec extendi amplius ultra primum gradum. Verum contrarium declaravit Pius 5. in sua constitutione, quæ incipit: ad Romanum, ubi declarat, decretum illud Trid. intelligi solum quoad sponsalia de futuro: in Sponsalibus autem de presenti hoc impedimentum adhuc durare in omnibus illis casibus, & gradibus, in quibus ante prædictum decretum Tridentini jure veteri productum fuit. Ex hoc sequitur, jure novo, & de facto, Titium (quantum est ex hoc capite) licitè ac validè contrahere matrimonium cum Berta, licet ipse prius, cum matre, sorore, vel filia Bertæ contraxerit Sponsalia de futuro, sed invalidè, propter impedimentum, ob cujus existentiam ea Sponsalia invalida fuerunt; quia ex ejusmodi Sponsalibus non contrahitur justitiæ publicæ honestatis cum Berta; hæc enim jure novo solum contrahitur ex Sponsalibus validis, ut constat ex Trid. loc. cit.

§. 5.

An justitiæ publicæ honestatis contrahatur ex Sponsalibus, principio validis, sed mutuo consensu legitime dissolutis?

106. In hac quæstione duplex est sententia; prima est affirmantium; pro qua citatur Sanchez. l. 7. Matr. d. 68. à n. 21. & complures alii, propter quandam declarationem Cardinalium, quam refert Pyrrhus Corradus l. 8. dispens. Apostol. c. 7. n. 14. cui, præter complures accedit Fagnanus in c. ad audientiam, de sponsalibus. n. 29. ubi ait: ad hanc quæstionem: an sponsalibus validè ab initio contractis, deinde mutuo consensu dissolutis, sit sublatum impedimentum justitiæ publicæ honestatis? pluries
Tom. IV.

propositam, ac maturè examinatam, Congregationem Cardinalium sub die 6. Julii 1658. censuisse, non esse sublatum; cujus sententiæ una cum rationibus hinc inde deductis, & recentioribus ejusdem Congregationis in hac materia responsis, factâ relatione ad Sanctissimum, Sanctitas sua, die 10. ejusdem mensis, prædictam Congregationis resolutionem probavit, eandemq. jussit, in dubium deinceps non revocari. Idem affirmat Fr. Hieronymus Nicolius, in flosculis, seu notabilibus prædictis, impressis. 1673. Romæ V. Sponsalia, n. 6.

His accedit P. Jacobus Wex in Opusculo Canonico-Tridentino de Sponsalibus p. 1. §. 6. qui sententiâ affirmantium; impedimentum sublatum esse, n. 42. ait, carere nunc omni probabilitate. Nititur dictâ declaratione Cardinalium; & n. 38. afferit, jam tempore Urbani VIII. tres declarationes contrarias illi sententiæ emanasse, & declarationem, quæ illi utuntur pro se & à nobis afferetur infra n. 210. non fuisse, nec esse authenticam, quibus positis: sententiâ dicentium, sublatum esse dictum impedimentum, impugnat ulterius eadem ratione, quam attulimus num. præced. pro 2. probatione. Deinde n. 35. ait prædictam Voluntatem legislatoris Ecclesiastici, ac perpetuitatem impedimenti semel existentis, demonstrare videntur sat clari textus SS. Canonum, præsertim c. accessit ad presentiam. 5. de despons. Impub. ubi Alexander III. ita statuit: si puella, ante desponsationem, septimum annum compleverat, licet prædictus Vir à desponsatione ipsius puellæ ipso jure fuerit absolutus (cum ea in eum consentire noluerit, postquam ipsa ad annos pubertatis venit, ubi datur potestas resiliendi) inhonestum tamen videtur, ut matrem ejus habeat, cujus filia fuit sibi desponsata. In quo casu apertè deciditur, manere hoc impedimentum, licet præcedentia Sponsalia, non per mortem alterutrius, sed alio modo, per dissensum, nempe sponsæ, jure approbatum, dissolvantur; si ergo in isto casu, ubi jus expressè concedit potestatem, post pubertatem acquisitam, resiliendi, & per dissensum dissolvendi Sponsalia, tamen manet impedimentum publicæ honestatis ex præcedentibus Sponsalibus or-
H rum,

tum, contra mentem ejusdem textûs diceretur, tolli hoc impedimentum, quando v. g. inter duos puberes contracta Sponsalia mutuo consensu dissolvuntur.

208. Confirmat. 1. ex summa dict. c. *Accessit*, quæ sic habet: *Sponsalia nulla ex defectu consensûs non creant publicæ honestatis justitiam; Sponsalia verò aliqua sic, licet legitimo modo fuerint dissoluta.* Confirmat. 2. hoc impedimentum manet, etsi Sponsalia per mortem unius dissolvantur juxta citatos textus claros, & ab omnibus admisso; ergo manebit etiam tunc, quando Sponsalia per mutuum consensum, aut quancunque aliam causam dissolvuntur, cum nulla solida disparitas assignari queat, sed in utroque casu præcesserint Sponsalia, quorum existentia semel data jus statuit hoc impedimentum publicæ honestatis perpetuò duraturum. Hæc pro opinione affirmantium impedimentum honestatis publicæ contrahi ex Sponsalibus de futuro, principio validis, licet postea mutuo sponforum consensu dissoluta sint.

209. Pro sententia negante stat Vincentius de Justis (qui primum A. 1691. prodixit in lucem. l. 2. dispensat matrim. c. 8. à n. 52. citans pro se Gutierrez, Pontium, l. 7. c. 36. n. 9. Dianam, parte. 3. tr. 4. resol. 223. Castropalaum. to. 5. D. 4. p. 10. n. 9. Barbofam de off. & potest. Epi. allegat. 51. n. 188.) aperte dicens, *ex Sponsalibus principio validis, sed postea sponforum consensu dissolutis, non nasci hoc impedimentum*, ut habet n. 54. & talia sponsalia censerit sub Sponsalibus invalidis, de quibus Tridentinum cit. dicit, *ex eis hoc impedimentum non contrahi*, quia scilicet in hoc casu cessat ratio injuriæ, quæ fiebat sponso, vel sponsæ repudiatis, & ad aliud cum consanguineo prioris sponsi, vel sponsæ, connubium, transeuntibus, quæ injuria causa fuit illud impedimentum ex Sponsalibus validis inducendi; sic ille.

210. Fundantur & ipsi. 1. in declaratione S. Congregationis, quam refert Pyrrhus Corradus in Praxi dispens. Apostolic. l. 8. c. 7. n. 13. dicens: *sacram Congregationem pro dubiis Tridentini censuisse, Sponsalia de futuro contracta, posse quancunque, ante contractum matrimonium per verba de presenti, mutuo contrahentium consensu dissolvi; atq; ubi sic dissoluta fuerint, nul-*

lum hodie inducere impedimentum, quia eademmet Congregatio censuit, dicta Sponsalia esse invalida, nimirum quoad effectum inducendi hoc impedimentum, eò quòd Concilium ad hoc requirit Sponsalia, non utcunque, & secundum quid, sed simpliciter valida, videlicet ex utriusque voluntate constanti, nec rescissa, nec revocata. Hinc arguebant: juxta Trid. hoc impedimentum non nascitur ex Sponsalibus nisi simpliciter validis, ex utriusque voluntate constanti firma, & non revocata; sed Sponsalia principio valida, sed rursus libera sponforum voluntate soluta, non sunt talia: Ergo.

2. Quia in c. *si prius uxorem*, cum sequentibus. 27. q. 2. dicitur; hoc impedimentum manere *ex præcedentibus Sponsalibus de futuro, etiam non secuto connubio consequenter solutis sponsalibus, specificè solum expresso casu mortis, secuta in uno sponforum, unde ad matrimonium pervenire non poterant sponsi*; ex hoc autem colligitur, hoc impedimentum nasci solum ex Sponsalibus de futuro, per firmitatem voluntatum in utroque, quæ satis probatur per ejusdem constantiam usque ad mortem aut aliam necessitatem, quæ coguntur à matrimonio abstinere: at hæc voluntatum firmitas in sponsis de futuro non adest, quando libero, ac mutuo ipsimet consensu recedunt; Ergo.

3. Quia tota ratio, propter quam etiam consensu mutuo soluta Sponsalia, principio valida, & deinceps etiam post dissolutionem secum trahant dictum impedimentum, est, quia hoc impedimentum juris dispositione annexum est sponsalibus hoc ipso, quòd validè contracta sint; sed ex hoc non sequitur 1. quia nullâ ratione probatur, *esse annexum firmiter, ac etiam in eventum casus, ubi liberè sponforum voluntate infirmantur*, ut patebit ex seqq. 2. quia non probatur ullâ ratione illud esse annexum in casu contrahentorum validè, sed rescindibilem liberè. 3. quia plura juris dispositione annexa sunt certis casibus solum *ex suppositione*, quâ soluta, & illa tolluntur, ut constabit ex solutione contrariorum in n. 214. at hoc impedimentum nunc reperitur solum annexum Sponsalibus validis; & ex suppositione, quòd valida sint; ergo cum liberè mutuo sponforum consensu

sensu soluta desinant esse valida, desinet etiam id, quod Sponsalibus validis annexum est juris dispositione 4. quia plus non evincunt rationes contrariae.

213. Ad declarationem Cardinalium, de qua n. 206. respondent; de illa non constare authenticè; & alteram, huic contrariam, de qua n. 210. magis credibilem; eo quod hæc expressè habeatur in impressis declarationibus ad CC. Trid. Sess. 24. c. 3. de reform. matrim. *V. quacunq; ex causa*: declarationibus autem Cardinalium, de quibus non constat authenticè (quæ scilicet non apparent manu Cardinalis Præfetti, & Secretarii subscriptæ, ac consueo sigillo obfirmatæ) fidem adhibendam non esse, cum aliis doceat ipse Fagnan. in c. *quoniam*, de constitut. n. 59. præferim, si confirmatæ sint à Pontifice solum in forma communi.

214. Ad I. rationem in n. 207. respondent, ex c. *Accessit*, nihil probari. In eo enim non est sermo de nostro casu, seu de sponsalibus, *mutuo sponforum consensu*, sed à Iudice (ob defectum ætatis in contrahentibus) dissolutis vel *solum unius dissensu*: Tridentinum verò tollens hoc impedimentum ex Sponsalibus invalidis, comprehendit etiam ea, quæ dissoluta sunt, mutuo sponforum consensu, ut dictum est 210.

Ad alteram rationem ibid: Resp. transcat, quod impedimenta semel *firmiter nata*, non amplius à voluntate contrahentium pendeant, sic, ut ipsi *directè*, pro libitu illa tollere possint; secus est, *indirectè*, ut in simili dicimus cum communi de iuramento, & patet ex aliis exemplis. Nam qui Patri puellæ promisit matrimonium, obligatur Patri ex ea promissione acceptata: si tamen puella recuset ejus matrimonium, eo ipso etiam cessat promittentis obligatio erga Patrem; similiter, qui vovit aliquid directè in favorem hominis; hoc remittente, aut favorem recusante, etiam cessat obligatio voti erga Deum. Idem est de impedimento ex adoptione, quod cessat per emancipationem. Nec obstat, hoc expressum esse in jure. c. *Unico* de Cognat. legali. Nam etiam expressum est in jure novo Trid. hoc impedimentum jam non esse annexum Sponsalibus invalidis, undecunq; invalida sint;

Tom. II.

ergo solum validis, quin restrictè textus dicat, *principio validis*.

Deinde responderet 2. ad idem argumentum, negando illius suppositum, quod nunquam ex Sponsalibus, per consensum solum *temporaliter*, seu merè transunter præstitum, nascatur, aut natum sit hoc impedimentum. Nam Sponsalia mutuo consensu rursus dissoluta, invalida sunt *ex defectu consensûs*; at Sponsalia defectu consensûs invalida non pariunt hoc impedimentum jure novo, ut dictum est n. 204. & hoc respexisse videtur declaratio Cardinalium, de qua n. 210. quando dixit: ex ejusmodi Sponsalibus tanquam invalidis, non nasci hoc impedimentum, innuens, *ex defectu consensûs esse invalida, si is permanens non sit*.

Ad rationem in n. 208. petitam ex declaratione, de qua n. 206. reponunt responsum datum in n. 213. dicentes, illam authenticè non constare. Nec enim dubium est, declarationi Cardinalium, quæ habet vim declarationis *authenticæ* (quam scilicet iudicio suo accedente specialiter approbavit Summus Pontifex) omnino standum esse, seclusis omnibus aliis declarationibus, si authenticè constet id, quod in ea desiderari censent Patroni opinionis contrariæ, existimantes alteram (in qua ipsi fundantur) de hoc plus habere, quod digna habita sit Tridentino inferi in declarationibus, ibid: appositis. Ad I. confirmationem desumptam ex summa, seu Rubrica capiruli accessit. 5. de despons. Impub. dicunt, nihil probari, cum nec textus, nec rubrica, loquatur de casu Sponsalium principio validorum, & postea liberè *per ipsos sponfos* solutorum.

Verba textus sunt: *mandamus, quatenus si tibi constiterit, quod puella non esset septennis, quando G. desponsata fuit, & postea in eum non consenserit, & quod idem G. ab hujusmodi desponsatione per te fuerit absolutus, matrimonium inter eundem G. & matrem puella celebratum precipias inviolabiliter observari, & eorum prolem denunties esse legitimam*: quia desponsationes & matrimonia ante septem annos fieri non possunt, *si consensus postea non accedit*. Sanè si præfata puella ante desponsationem septimum annum compleverat, licet prædictus Vir à despon-

H 2

fatio

fatione ipsius puellæ ipso jure fuerit abolutus, cum ea in eum consentire noluerit: inhonestum tamen videtur, ut matrem habeat, cujus filia fuit sibi desponsata.

218. Ex prima parte hujus textus patet, ibi sermonem esse de Sponsalibus invalidis ex defectu consensûs non dati à puellâ jam septenni; & ideo matrimonium postea cum ejus Matre contractum à Titio, in quem puella non consenserit, non fuisse separandum, eo quod esset validè contractum, cum nulla præcesserint Sponsalia valida cum ejus filia: in 2. verò parte apertè sermo est, de casu, quo puella ante desponsationem septennium compleverat; quia tamen puella tunc consensit, inhonestum dicitur, ut esto puella pubes facta, in priori consensu adeptâ pubertate non perseveraverit, matrem ejus habeat; at ex his omnibus non probatur, perseverare impedimentum publicæ justitiæ, licet ponas natum ex Sponsalibus principio validis, etiam postquam liberè soluta sunt mutuo sponforum consensu. Casus enim præfens est de Sponsalibus à puella impubere contractis cum pubere; & postea solius puellæ renitentia solutis, quia puella pubes facta non amplius consentire voluit.

219. Hinc si dicas: impedimentum publicæ honestatis nasci ex Sponsalibus validè contractis etiam voluntate non firmâ, nimirum esto postea infirmari possit ab impubere, ubi pubertatem attigit, ut apertè constat ex c. Accessit §. sanè; ergo ratio nulla est, quâ nititur sententia opposita: Resp. enim aliud esse, voluntatem non esse firmam ex necessitate, eò quod unius renitentis voluntate infirmari possit privilegio aetatis; aliud quod infirmari possit libertate mutua ipsorum sponforum: nam, si solvantur uno tantam renitente, potius cessant necessitate, quam utriusq. voluntate; secus, si ambo perseverare nolint mutuo utriusque consensu remittente sponsalium obligationem; & ex hoc procedit ratio sententiæ oppositæ, contra quam nihil facit §. sanè.

220. Ad 2. confirm. in eod. n. 208. C. ant. Nego conseq. discrimen est. 1. quia pro antecedente habetur expressio juris; non pro consequenti. 2. quia in antecedente solutio sponsalium contingit naturali necessitate; non autem mutua sponfo-

rum libertate. Necessitas autem naturalis superveniens libero voluntatis exercitio potius voluntatem firmat; non autem superveniens libertas revocativa prioris. Sic donatio conjugum, licet ante mortem donantis infirma sit, secutâ ejus morte firmatur. Et hæc pro sententia negante impedimentum publicæ honestatis nasci ex Sponsalibus principio validis, postea tamen mutuâ sponforum libertate solutis.

221. Ex his duabus opinionibus sibi oppositis, sententia negans impedimentum justitiæ publicæ vel nasci, vel permanere ex Sponsalibus principio validis, sed rursus liberè solutis mutuo sponforum consensu, spectatis præcisè vel rationibus, & probationibus ex jure communi desumptis, seclusâ nimirum declaratione S. Congregationis, de quâ n. 206 non modò non improbabilis redditur ab affirmantibus; sed nec argumento prævalente. Et ideo illam complures docuerunt, & secuti sunt, prout videri potest apud Barbof. p. 3. de offic. & potestate Episcopi, allegat. 51. à n. 188. & Gobat tr. 9. à n. 372. Castropal. de sponsal. d. 4. p. 10. n. 9. nisi declaratione, de quâ supra, & rationibus allatis à n. 210. Cæterum, si declaratio, de qua sermo est in n. 206. sit authentica, & à summo Pontifice, prout ibid. dicitur, approbata specialiter, non est dubium illi omnino deferendum, ac conformiter ad mentem summi Pontificis, quæstionem esse resolvendam.

222. An autem dicta S. Congregationis declaratio habenda sit authentica; an, ut vim legis obtineat, ligantis omnes Christi Fideles, esto nullibi sit juridicè, seu solenniter publicata, prout multi valde rationabiliter existimant, pendet à quæstione de conditionibus in ordine ad hoc requisitis, de quibus agi solet in tractatu de Legibus, & à nobis dictum est, lib. 1. decret. tit. 2. de Constitut. Multæ enim passim declarationes S. Congregationi tribuuntur, etiam contrariæ, ut passim videri potest in authoribus; quæ tamen non authenticæ sunt, sed merè doctrinales; imò quandoque nec ab ipsa factæ, propter quod multi libri, & volumina declarationum, quæ mentio ipsius Congregationis nomine prodierunt in lucem, ab ead. Sac. Congregatione sub dato Romæ 29. Apr.

29. Apr. 1621. reprobantur, annuente SS. D. N. Gregorio XV. indici librorum prohibitorum addenda. Decretum hoc S. Congregationis refert opusculum, cui Titulus: *Parochianus obediens*, artic. 20.

§. 6.

Quousq; impedimentum justitia publica se extendat?

223. Cùm dixerimus, quòd justitia publicæ honestatis dirimat matrimonium contrahendum, inter quemlibet sponforum, & consanguineos alterius, dubitari potest, an intelligatur de omnibus consanguineis alterius, *in quocunque gradu*, an solùm in gradu *certo*, & non ultra? Resp. jure antiquo fuisse extensum usq; ad 4. gradum inclusivè, sive ex Sponsalibus de futuro proveniret, sive ex Sponsalibus de præsentibus; ut tenet communis. Nam textus loquentes de hoc impedimento, licet gradum non exprimant, omnes tamen loquuntur, & dicunt extendi ad consanguineos; quo satis indicant *gradum*, quia consanguinei, post Innocentium 3. in C. *non debet*, de consanguinitate, sunt intra 4. gradum, & non ultra, spectato jure Canonico; igitur & hoc impedimentum nascens ex propinquitate sanguinis, solùm inchoatâ, & longè inferiore illâ. Dixi *jure antiquo*. Nam hodie, & jure novo, quando provenit ex Sponsalibus de futuro, non excedit primum gradum, tam in linea transversa, quàm recta; si autem ex Sponsalibus de præsentibus, seu matrimonio rato tantùm, etiam hodie manet sub dispositione juris antiqui ex dictis à n. 197.

224. Ex hæcenus dictis colliges, consanguineos Mariti cum consanguineis Uxoris, licetè contrahere matrimonia, prout expressè rescripsit Innocentius III. Archiepiscopo Rosan. ibi: super eo igitur, quòd *pater & filius, cum matre & filia, & duo cognati cum duabus cognatis, Avunculus, & nepos cum duabus sororibus contrahunt matrimonia*, taliter tibi duximus respondendum, quòd *licet omnes consanguinei Viri sint affines Uxoris, & omnes consanguinei Uxoris sint Viri affines: inter consanguineos tamen Uxoris & Viri, ex eorundem* (scilicet Viri & Uxoris conjugio)

nulla prorsus affinitas est contracta, propter quam inter eos matrimonium debeat impediri. Ne autem intra gradus prohibitos matrimonium contrahatur, debes publicè inhibere; & præsumptores Ecclesiasticâ districtione punire; non obstantè consuetudine, quæ dicenda est potius corruptela.

ARTICULUS VI.

De dissolutione Sponsalium.

Sponsalia de futuro (nam de his in præ- 225. sens loquimur) variis modis dissolvi posse, constabit ex sequentibus. Porissima tamen hic quæstio est, quænam sint justæ causæ, ob quas, vel ab ipsismet sponfis, vel ab Ecclesiastico Judice, legitimè dissolvi possint? Non inquirimus autem de causis, quæ impediunt, ne Sponsalia validè fiant; sed illis, quæ superveniunt illis validè contractis, & fundamentum præbent, illa justè rescindendi. Ista porro causas copioso numero quidam referunt apud Sanch. l. 1. Matr. D. 42. & seqq. Gobat. tr. 10. à n. 245. & alios, quibusdam afferentibus sedecim; aliis 12. aliis pauciores. Lancelotus autem l. 2. Institut. juris Canon. de Sponsalibus, reducit omnes ad duas classes, quarum prima contineat eas causas, propter quas Sponsalia justè dissolvuntur *ipso jure*; altera, ob quas, *facto hominis*. Cæterùm prætermittà legitimitate hujus, aut illarum divisionum, de illis in seqq. agemus; quæ frequentius evenire solent.

§. 1.

An Sponsalia legitimè dissolvantur mutuo Sponforum consensu?

Quæstio in præsens procedit quoad 226. Sponsalia de futuro inter puberes legitimè contracta; nam de Sponsalibus impuberum dicemus tit. 2. De præsentibus quæstione agitur c. *Præterea*, 2. h. t. ubi Innocentius III. sic rescribit Episcopo Exonensi: qui de matrimonio puro, & sine omni conditione fidem dederunt, commonendi sunt, & *modis omnibus* inducendi, ut *præstitam fidem observent. Si autem se ad irrevocem admittere noluerint: ne fortè deterius inde contingat, ut talem scilicet ducat,* quam